LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJA ICC LIETUVA

Valstybinei energetikos reguliavimo komisijai 2022 m. vasario 24 d., Nr. 23-031VK

Litgrid, AB

DĖL PASINAUDOJIMO ELEKTROS PERDAVIMO TINKLAIS TVARKOS APRAŠO PROJEKTO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), atsovaujanti savo narius – atsinaujinančių išteklių elektrinių Lietuvoje vystytojus – susipažino su **Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo** (toliau – LITGRID PETA) **projektu,** viešai paskelbtu VERT interneto svetainėje [1] ir numatytu patvirtinti Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT) 2023 m. vasario 28 d. posėdyje. LVK nariai, įvertinę siūlomo teisinio reguliavimo nuostatas, teikia pastabas bei pasiūlymus dėl LITGRID PETA projekto (pridedama).

Prašome atsižvelgti į pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Ineta Rizgelė Ineta Rizgelė

PRIDEDAMA: pastabos LITGRID PETA projektui, 5 lapai.

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p.: vilius@lvk.lt, mob. +370 608 98408.

[1] https://www.vert.lt/SiteAssets/posedziai/2023-02-28/litgrid_aprasas.pdf

LITGRID PETA punktas	**Pastabos**	**Pasiūlymai**
26.1 p.	LITGRID PETA 173 p. iš esmės nustatoma eksploatavimo ribojimų galimybė iki 100 proc., o 26.1 p. įvardijama tik operatoriaus neįpareigojanti tikimybė, kad eksploatavimo ribojimai vidutiniškai neturėtų būti didesni nei 10 proc. pagaminamos energijos per metus normaliomis darbo sąlygomis. Atsižvelgiant į tai, kad LITGRID PETA įtvirtinus iš esmės neribotą elektrinės eksploatavimo ribojimų galimybę, atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių statyba tampa nefinansuotina bankų. Siekiant užtikrinti palanki investicinę aplinką į atsinaujinančios energetikos projektus, siūlome nustatyti aiškią taikytinų ribojimų ribą, kuria būtų galima vadovautis priimant sprendimus dėl investicijų rizikos.	Išdėstyti 26.1 p. taip: „26.1. dėl perdavimo tinklo galimybių, kaip nurodyta Aprašo 173.1 ir 173.2 papunkčiuose. ~~Vidutiniška~~ **Maksimali** ribojimų ~~tikimybė~~ **galimybė** iki 10 % pagaminamos energijos per metus normaliomis darbo sąlygomis (neįskaitant darbo perdavimo tinklo avarijų ir remontų bei rekonstrukcijų laikotarpius);”.
34 p.	LITGRID PETA siūloma nustatyti, kad hibridinė elektrinė, kurioje bet kurią AEI rūšį naudojančios elektrinės leistina generuoti galia didesnė nei 25 % hibridinės elektrinės leistinos generuoti galios, priskiriama prie Aprašo 33.5. papunktyje nurodyto prioriteto, jei mažesnė – prie Aprašo 33.6. papunktyje nurodyto prioriteto. Pažymėtina, kad siekiant maksimaliai efektyvaus perdavimo tinklo išnaudojimo, prioritetas turėtų būti teikiamas tai pagal Aprašo 34 p. toje pačioje prioriteto eilėje esančiai hibridinei elektrinei, kurios atskirų profilių santykio su bendra hibridinės elektrinės leistina generuoti galia suma yra didesnė. Akivaizdu, kad teikiant prioritetą pagal teikiamą pasiūlymą būtų efektyviau išnaudojami perdavimo tinklo pajėgumai, ko ir siekiama nauju LITGRID PETA.	Išdėstyti 34 p. taip: „34. Hibridinė elektrinė, kurioje bet kurią AEI rūšį naudojančios elektrinės leistina generuoti galia didesnė nei 25 % hibridinės elektrinės leistinos generuoti galios, priskiriama prie Aprašo 33.5. papunktyje nurodyto prioriteto, jei mažesnė – prie Aprašo 33.6. papunktyje nurodyto prioriteto. **Vertinant kelių tinklų naudotojų, kurių hibridinės elektrinės priskirtinos tam pačiam Aprašo 33 p. nustatytam prioritetui, prašymus rezervacijai, prioritetas pralaidumų rezervavimui teikiamas**

		tam tinklo naudotojui, kurio hibridinės elektrinės skirtingų profilių (saulės ir vėjo) santykio su bendra hibridinės elektrinės leistina generuoti galia suma bus didesnė (atskirų profilių santykio su hibridinės elektrinės leistina generuoti galia suma apskaičiuojama pagal formulę: SLGG/HLGG+VLGG/HLGG, kur SLGG – saulės profilio leistina generuoti galia, VLGG – vėjo profilio leistina generuoti galia, HLGG – hibridinės elektrinės leistina generuoti galia. “
36 p.	LITGRID PETA siūloma nustatyta, kad vienos energijos rūšies elektrinė su kaupimo įrenginiu, kurio parametrai ne mažesni kaip 20 % nuo elektrinės leistinos generuoti galios 4 valandų talpai darbui maksimalia kaupimo įrenginio leistina generuoti galia (arba kaupimo įrenginio su analogiškais galios ir talpos santykio parametrais, užtikrinančiais kaupimo įrenginio talpą X=PLGG*0,2*4, kur X – kaupimo įrenginio talpa, PLGG – leistina generuoti galia), priskiriama prie Aprašo 33.3. papunktyje nurodyto prioriteto. Jei kaupimo įrenginio parametrai yra mažesni, vienos energijos rūšies elektrinė priskiriama prie Aprašo 33.6. papunktyje nurodyto prioriteto Taigi, siūloma suteikti tinklų rezervavimo prioritetą vienos energijos rūšies elektrinėms prieš hibridines elektrines.	Išdėstyti LITGRID PETA 36 p. taip: „36. Vienos energijos rūšies elektrinė su kaupimo įrenginiu, kurio parametrai ne mažesni kaip ~~20~~**100** % nuo elektrinės leistinos generuoti galios 4 valandų talpai darbui maksimalia kaupimo įrenginio leistina generuoti galia (arba kaupimo įrenginio su analogiškais galios ir talpos santykio parametrais, užtikrinančiais kaupimo įrenginio talpą X=PLGG*~~0,2~~**1***4, kur X – kaupimo įrenginio talpa, PLGG – leistina generuoti galia), priskiriama prie Aprašo 33.3. papunktyje nurodyto prioriteto. Jei kaupimo įrenginio parametrai yra mažesni, vienos energijos

	Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Elektros energetikos įstatymo (toliau – EEĮ) 31 str. 2^1 d. nustatyta, kad LITGRID PETA nustatoma elektros tinklų pralaidumų rezervavimo tvarka. Prie perdavimo elektros tinklų pralaidumai rezervuojami prioriteto tvarka: 1) teisės aktuose ir (ar) programavimo lygmens planavimo dokumentuose (atitinkamų metų nacionalinėje energetikos plėtros programoje, Vyriausybės programoje ir (ar) Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane) nustatytiems atsinaujinančius išteklius naudojantiems objektams Lietuvos Respublikos teritorinėje jūroje ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje Baltijos jūroje, įskaitant Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 ir 22^1 straipsniuose nurodytus objektus, prijungti numatytu laiku, taip pat šiuose dokumentuose nurodytiems energetikos objektams, prisidedantiems prie elektros energetikos sistemos darbo stabilumo, patikimumo ir (ar) saugumo, prijungti numatytu laiku; 2) asmenų, vykdančių veiklą Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20^1 straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka ir sąlygomis, ir asmenų ant pastatų stogų planuojamiems įrengti atsinaujinančius energijos išteklius naudojantiems elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti; 3) **elektros energijos kaupimo įrenginiams ar hibridinėms elektrinėms, kai tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungiamos kelios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės ir energijos kaupimo įrenginys ar įrenginiai, prijungti;**	rūšies elektrinė priskiriama prie Aprašo 33.6. papunktyje nurodyto prioriteto.“

	4) juridinių asmenų, kurie yra gaminantys vartotojai ar siekia jais tapti, atsinaujinančius energijos išteklius naudojantiems elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti; 5) hibridinėms elektrinėms, kai tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungiamos kelios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės, prijungti; **6) vėjo elektrinėms, saulės šviesos energijos elektrinėms, išskyrus šios dalies 1–5 punktuose numatytus atvejus, kitiems elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti.** LITGRID PETA 36 p. akivaizdžiai prieštarauja EEĮ 31 str. 2^1 d. 3 ir 6 p. nustatytiems prioritetams, nes vienos energijos rūšies elektrinėms suteikiamas prioritetas prieš hibridines elektrines. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad trečiame prioritete numatyti savarankiški kaupimo įrenginiai arba hibridinės elektrinės su kaupimo įrenginiais. Vienos energijos rūšies elektrinės, net ir su kaupimo įrenginiu, priskirtinos 6 prioritetui. Vertinant argumentą, kad vienos energijos rūšies elektrinė su kaupimo įrenginiu turėtų turėti prioritetą hibridinės elektrinės be kaupimo įrenginio atžvilgiu, su juo būtų galima sutikti tik tuo atveju, kai prie vienos rūšies energiją naudojančios elektrinės įrengiamo kaupimo įrenginio leistina generuoti galia būtų lygi arba didesnė už vienos rūšies elektrinės galią. Kitaip tariant, tam, kad kaupimo įrenginio ir vienos rūšies energiją naudojančios elektrinės deriniui būtų teikiamas prioritetas dėl tokiame derinyje įrengto kaupimo įrenginio, kaupimo įrenginys tokiame derinyje turėtų būti vyraujantis.	

	Sprendžiant iš aptariamo punkto turinio, akivaizdu, kad tokiame derinyje, kai kaupimo įrenginio galia yra 80 proc. mažesnė nei vienos energijos rūšies elektrinės galia, kaupimo įrenginio vyraujančiu tokiame derinyje laikyti negalima. Apibendrinant pažymėtina, kad Aprašo 36 p. prieštarauja EEĮ 31 str. 2^1 d., todėl turėtų būti pakeistas.	
46.4 p.	LITGRID PETA 46.4 p. nustatyta, kad tinklų naudotojai, prie veikiančių ar statomų atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių planuojantys papildomai įrengti kitą atsinaujinančius išteklius naudojančią elektrinę ar kaupimo įrenginį, kuomet nėra didinama leistina generuoti galia, prašymus rezervacijai turi teisę teikti tik turėdami planuojamiems įrenginiams vystyti išduotą leidimą plėtoti pajėgumus arba leidimą gaminti elektros energiją arba leidimą generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių. Susidaro situacija, kad tie tinklų naudotojai, kurie jau ilgiau kaip pusę metų laukia VERT leidimų plėtoti pajėgumus saulės elektrinėse ir planuoja prie saulės elektrinės įrengti vėjo elektrinę, neturės teisės teikti prašymų rezervacijai iškart po LITGRID PETA įsigaliojimo, nes pagal minėtą Aprašo 46.4 p. prašymą rezervacijai teikti turint ketinimus hibridinti elektrinę galima tik turint VERT išduodamą leidimą plėtoti pajėgumus. Siekiant užtikrinti tinklų naudotojų lygiateisiškumą ir nediskriminavimą tų subjektų, kurie dėl ne nuo tinklų naudotojų kaltės ilgiau kaip pusę metų laukia VERT leidimų plėtrai, turėtų būti numatyta galimybė ir tokiems	Išdėstyti LITGRID PETA 46.4 p. taip: „46.4. nurodyti Aprašo 9 punkte ir turintys ~~planuojamiems~~ **statomiems ar veikiantiems** įrenginiams vystyti išduotą leidimą plėtoti pajėgumus arba leidimą gaminti elektros energiją**,** arba leidimą generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių**, arba pasirašytą ketinimų protokolą**.“

	subjektams teikti prašymus rezervacijai iškart po LITGRID PETA įsigaliojimo. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad leidimą plėtoti pajėgumus arba leidimą gaminti elektros energiją arba leidimą generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių turėtų turėti statomi ar veikiantys įrenginiai, o ne planuojami įrengti, nes jei planuojami įrengti įrenginiai turėtų tokius leidimus, nebūtų jokio tikslo teikti prašymų rezervacijai.	
VERT nutarimo dėl LITGRID PETA tvirtinimo projekto punktas		
3	Atsižvelgiant į tai, kad tinklų naudotojams prieš teikiant prašymus rezervacijai bus būtina detaliai susipažinti su PT zonų pralaidumų žemėlapiu, kuris bus paviešintas tinklų naudotojams tik po VERT nutarimo, kuriuo patvirtinamas LITGRID PETA, patvirtinimo, siekiant įsivertinti galimybes rezervuotis tinklo pajėgumus, prašome atidėti Nutarimo įsigaliojimą 2 savaitėms. Darant prezumpciją, kad VERT nutarimas bus patvirtintas 2023 m. vasario 28 d., siūlome VERT nutarimo įsigaliojimo datą nustatyti 2023 m. kovo 15 d.	Papildyti VERT nutarimo dėl LITGRID PETA tvirtinimo projektą 3 punktu: „**3. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja 2023 m. kovo 15 d.**“